[2019] 14 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 546

ਬੀ. ਐੱਸ. ਈ. ਐੱਸ. ਯਮੁਨਾ ਪਾਵਰ ਲਿਮਟਿਡ

ਬਨਾਮ

ਐੱਚ. ਘਨਸ਼ਿਆਮ ਚੰਦ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ

(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 9076/2019)

05 ਦਸੰਬਰ, 2019

[ਡਾ. ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਏ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਸੇਵਾ ਕਾਨੂੰਨਃ

ਪੈਨਸ਼ਨ-ਲਈ ਦਾਅਵਾ-ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਕੇ-ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਵੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ' ਉਸ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਪੱਤਰ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ-ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ-ਫੈਸਲਾਃ 'ਅਸਤੀਫੇ' ਅਤੇ 'ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ' ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੈ-ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸਤੀਫੇ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ-'ਅਸਤੀਫੇ' ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਾਭ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮ, 1972 - ਆਰ. 26.

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਰੱਖਿਆਃ 1. ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮ, 1972 ਦੇ ਨਿਯਮ 26 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਸੇਵਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਕਰ ਲਏ ਸਨ, ਉਸ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ। ਜੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਨੂੰ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਸਤੀਫੇ ਅਤੇ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 26 ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਵਿਅਰਥ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਅਪਣਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 12] [554-ਈ-ਜੀ; 555-ਏ]

2. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮਾਲਕ ਨੇ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਵੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਏ ਵਾਂਗ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ।

ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਵੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਸਤੀਫੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਤੀਜੇ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ

ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਅਸਤੀਫੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ 13 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 13,14] [555-ਬੀ-ਈ]

3. ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਵੀਹ ਸਾਲ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਵੀਹ ਸਾਲ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ, ਸੀ. ਸੀ. ਐੱਸ. ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 26 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਸੇਵਾ ਅਸਤੀਫੇ 'ਤੇ ਜ਼ਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਪੈਨਸ਼ਨਰੀ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 15] [555-F]

ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਐੱਲ. ਆਈ. ਸੀ. ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਲਾਲ ਮੀਨਾ (ਸ਼੍ਰੀ ਲਾਲ ਮੀਨਾ II) (2019) 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 479 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਸਗਰ ਇਬਰਾਹਿਮ ਅਮੀਨ ਬਨਾਮ ਐੱਲ. ਆਈ. ਸੀ. (2016) 13 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 797 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਐੱਲ. ਆਈ. ਸੀ. ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਲਾਲ ਮੀਨਾ ("ਸ਼੍ਰੀ ਲਾਲ ਮੀਨਾ 1") (2015) 17 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 43:

[2015] 12 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 158-ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

(2016) 13 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 797 ਪੈਰਾ 3 [2015] 12 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 158 ਨੂੰ ਪੈਰਾ 7 (2019) 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 479 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪੈਰਾ 7

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾਃ 2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 9076/2019 2017 ਦੇ ਐੱਲ. ਪੀ. ਏ. ਨੰਬਰ 408 ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 26.05.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਸੀ. ਯੂ. ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਅਨੁਪਮ ਵਰਮਾ, ਨਿਖਿਲ ਸ਼ਰਮਾ, ਪੁਖਰੰਬਮ ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਰਾਹੁਲ ਕਿਨਰਾ, ਕਰੁਣ ਸ਼ਰਮਾ, ਵਕੀਲ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਪਰਾਗ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਆਰ. ਸੀ. ਕੌਸ਼ਿਕ, ਸੁਮਿਤ ਪੁਸ਼ਕਰਨਾ, ਆਲੋਕ ਗੁਪਤਾ, ਵਕੀਲ। ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਡਾ. ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.

1. 26 ਮਈ 2017 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ 21 ਮਾਰਚ 2017 ਦੇ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨਰੀ ਲਾਭ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨਰੀ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਵੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ' ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਸੇਵਾਮੁਕਤ 'ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਤੋਂ'

ਅਸਤੀਫਾ 'ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

2. ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ 9 ਜੁਲਾਈ 1968 ਨੂੰ ਇੱਕ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ 22 ਦਸੰਬਰ 1971 ਨੂੰ ਇੱਕ ਚਪੜਾਸੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਉੱਤੇ ਨਿਯਮਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ 7 ਜੁਲਾਈ 1990 ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 10 ਜੁਲਾਈ 1990 ਤੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦੋ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਪੈਨਸ਼ਨਰੀ ਲਾਭਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲਾ, ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਵੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਲਈ ਅਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਕੇ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਪੈਨਸ਼ਨਰੀ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

3. ਦੂਜਾ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਕੇ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਿਛਲੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪਿਛਲੀ ਸੇਵਾ ਜ਼ਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੇ ਵੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਪੱਤਰ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ' ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਅਸਗਰ ਇਬਰਾਹਿਮ ਅਮੀਨ ਬਨਾਮ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

4. ਅਸਗਰ ਇਬਰਾਹਿਮ ਅਮੀਨ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ ਵਿੱਚ 23 ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1991 ਵਿੱਚ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ 1 (2016) 13 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 797 ਏ

ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ (ਕਰਮਚਾਰੀ) ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮ 1995 2 ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਐੱਲ. ਆਈ. ਸੀ. ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ 'ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨੂੰ 1995 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ' ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਸੰਬੰਧੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਐੱਲ. ਆਈ. ਸੀ. ਦੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸਤੀਫਾ ਪਿਛਲੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਐੱਲ. ਆਈ. ਸੀ. ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ, ਜਸਟਿਸ ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਸੇਨ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾਃ

“16. ... [ਸ਼ੀਲਕੁਮਾਰ ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਅਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ (2011) 12 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 197] ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਉਪਰੋਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਾਂ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ

ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। 17. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਾਭਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਨੂੰ "ਅਸਤੀਫਾ" ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਯੋਗ

ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵਰਗ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਬੁਢਾਪੇ ਦੇ ਸੰਕਟ ਅਤੇ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਉਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਵਰਗ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਾਭਾਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਨਿਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਸਾਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਅਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹੋਵਾਂਗੇ

ਜੇ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਯੋਗ ਭਾਵਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦੇ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ”

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

2 ਐੱਲ. ਆਈ. ਸੀ. ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮ

5. ਅਸਗਰ ਇਬਰਾਹਿਮ ਅਮੀਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ 'ਅਸਤੀਫੇ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਸੇਵਾ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ' ਅਸਤੀਫੇ 'ਜਾਂ' ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ 'ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜਿਵੇਂ

ਕਿ ਅਸਗਰ ਇਬਰਾਹਿਮ ਅਮੀਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 'ਸਵੈਇੱਛਤ ਤੌਰ' ਤੇ ਰਿਟਾਇਰ 'ਕੀਤਾ ਸੀ ਨਾ ਕਿ' ਅਸਤੀਫਾ 'ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਐੱਲ. ਆਈ. ਸੀ. ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਨੇ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਪਿਛੋਕੜ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛੋਕੜ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮੰਨਦਿਆਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ 'ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ' ਜਾਂ 'ਅਸਤੀਫੇ' ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛੋਕੜ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਸੇਨ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾਃ

“11. ... ਜਵਾਬਦੇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਬੰਧਤ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਵਜੋਂ। 29-1-1991

ਉਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਐੱਲ. ਆਈ. ਸੀ. ਆਫ ਇੰਡੀਆ (ਸਟਾਫ) ਦੇ ਨਿਯਮ 19 (2-ਏ) ਤਹਿਤ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਨਿਯਮ, 1960. ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਇੱਕ ਮਾਡਲ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ

ਉਸ ਦਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਹੱਕ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 19 (2-ਏ) ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ 16-2-1996 'ਤੇ

ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਯਾਨੀ ਕਿ 1-11-1993 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ। (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

6. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਅਸਗਰ ਇਬਰਾਹਿਮ ਅਮੀਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਪੈਨਸ਼ਨਰੀ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਵੀਹ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ 'ਤੇ ਉਹ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ 'ਅਸਤੀਫਾ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਨਿਰਧਾਰਣ 'ਤੇ, ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ' ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ 'ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

7. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਸੀ. ਯੂ. ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਕਿ ਐਸਗਰ ਏ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ

(“ ਸ਼੍ਰੀ ਲਾਲ ਮੀਨਾ ।), ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਨੇਜਰ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਐੱਲ. ਆਈ. ਸੀ. ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਲਾਲ ਮੀਨਾ 4 ("ਸ਼੍ਰੀ ਲਾਲ ਮੀਨਾ ॥")

ਅਸਗਰ ਇਬਰਾਹਿਮ ਅਮੀਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਫੈਸਲੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ।

8. ਸ਼੍ਰੀ ਲਾਲ ਮੀਨਾ । ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਲਾਲ ਮੀਨਾ ॥ ਦੇ ਤੱਥ

ਇਹ ਅਸਗਰ ਇਬਰਾਹਿਮ ਅਮੀਨ ਦੇ ਸਮਾਨ ਸਨ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੇ ਵੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦਾ 'ਅਸਤੀਫਾ' ਉਸ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 'ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ' ਸੀ। ਜਸਟਿਸ ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ (ਉਦੋਂ ਵਿਦਵਾਨ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਵਜੋਂ) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ।

ਸ਼੍ਰੀ ਲਾਲ ਮੀਨਾ ਪਹਿਲੇ ਨੇ ਦੇਖਿਆਃ

“28. ... ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸਤੀਫੇ ਦਾ ਅਸਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦਾ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਤੀਜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਾਬਕਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। 1995 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 23 ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਸਤੀਫੇ, ਬਰਖਾਸਤਗੀ, ਹਟਾਉਣ, ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ' ਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਪਿਛਲੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਾਭ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 1995 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਸਤੀਫੇ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ।

29. ... ਅਸਗਰ ਇਬਰਾਹਿਮ ਅਮੀਨ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 31 (ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ 'ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ) ਨੂੰ ਪਿਛੋਕੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ 1960 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ' ਤੇ

ਨਿਯਮ 19 (2-ਏ) ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਰਾਜ 31 ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਿਛੋਕੜ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ, ਅਸਤੀਫੇ ਅਤੇ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਵਿਚਕਾਰ ਅਸਲ ਅੰਤਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ

3 (2015) 17 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 43 4 (2019) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 479

ਪਿਛੋਕੜ. ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਅਸਗਰ ਇਬਰਾਹਿਮ ਅਮੀਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ”

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

9. ਸ਼੍ਰੀ ਲਾਲ ਮੀਨਾ । ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ (ਨਿਯਮ 31) 'ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪਿਛੋਕੜ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪਿਛੋਕੜ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਪਿਛੋਕੜ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਕੇ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੇ 'ਅਸਤੀਫਾ' ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਾਂ 'ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਤੌਰ' ਤੇ ਰਿਟਾਇਰ 'ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਸਗਰ ਇਬਰਾਹਿਮ ਅਮੀਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਅਸਤੀਫੇ ਅਤੇ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ "ਅਸਤੀਫੇ ਅਤੇ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਅੰਤਰ ਹੈ"। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਬਦਲਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੇ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਕਰ ਲਏ ਹਨ।

10. ਸ਼੍ਰੀ ਲਾਲ ਮੀਨਾ-2 ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀ ਲਾਲ ਮੀਨਾ-1 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਜਸਟਿਸ ਸੰਜੇ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ ਨੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐੱਲ. ਆਈ. ਸੀ. ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਪਿਛੋਕੜ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇੱਕ ਬੇਤੁਕਾ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲੇਗਾਃ

“19. ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੱਗਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 23 ਤਹਿਤ ਸੇਵਾ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਇੱਕ ਆਤਮ-ਹਾਰਨ ਵਾਲੀ ਦਲੀਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਮੰਨ ਲਓ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮ, ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਰਗਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਸਾਰੀ ਪਿਛਲੀ ਸੇਵਾ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉਹ ਪੈਨਸ਼ਨਰੀ ਲਾਭਾਂ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਰੱਖਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਮੁਦਰਾ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣਾ ਪੈਨਸ਼ਨਰੀ ਲਾਭਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰਹੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜੋ ਉਦੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਨਿਯਮ ਮੌਜੂਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ”

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਐੱਲ. ਆਈ. ਸੀ. ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਗਰ ਇਬਰਾਹਿਮ ਅਮੀਨ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਿਸ ਨੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਿਸ ਨੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਅਸਤੀਫਾ

ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ, ਉਹ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਵਿਅਰਥ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸਤੀਫੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਿਛਲੀ ਸੇਵਾ ਜ਼ਬਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

11. ਸ਼੍ਰੀ ਲਾਲ ਮੀਨਾ ਦੂਜੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਤੀਫੇ ਅਤੇ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ: “22. ... [ਆਰ. ਬੀ. ਆਈ. ਬਨਾਮ ਸੇਸਿਲ ਡੈਨਿਸ ਸੋਲੋਮਨ (2004) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 461 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸੇਵਾ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ, ਸਮੀਕਰਨ "ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ", "ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ", "ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ" ਅਤੇ "ਅਸਤੀਫਾ" ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਅਤੇ ਅਸਤੀਫੇ ਵਿੱਚ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਸੇਵਾ ਛੱਡਣ ਲਈ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਕਾਰਜ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਕਾਰਜ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਮੁੱਢਲਾ ਫ਼ਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦੀ ਮੰਗ ਯੋਗਤਾ ਸੇਵਾ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅੰਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਟਾਇਰਲ ਲਾਭਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਆਗਿਆ ਜਾਂ ਨੋਟਿਸ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਬੰਧਤ ਮਾਲਕ ਦੀ ਆਗਿਆ ਇੱਕ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸਤੀਫਾ ਇੱਕ ਦੁਵੱਲਾ ਸੰਕਲਪ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਆਮ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਪਸ਼ਟ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ”

ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੇ ਅਸਤੀਫੇ ਅਤੇ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਭੌਤਿਕ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਇੱਕ ਲਾਭਕਾਰੀ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀਆਂ ਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕਦਾਃ

ਕਾਨੂੰਨ (ਅਸਗਰ ਇਬਰਾਹਿਮ ਅਮੀਨ ਬਨਾਮ ਐਲ. ਆਈ. ਸੀ. ਦੇਖੋ)। ਪਰ ਅਸੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਨੋਟ ਕਰੋ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ

ਇੱਕ ਦਾਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਉੱਤੇ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਵੇ। ਜਦੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਲਾਭਕਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ”

ਅਸਗਰ ਇਬਰਾਹਿਮ ਅਮੀਨ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੁਆਰਾ ਪਿਛੋਕੜ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੇ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 'ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਸੇਵਾਮੁਕਤ' ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ 'ਅਸਤੀਫਾ' ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਸਤੀਫੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਲੈਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤਹਿਤ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਨਤੀਜੇ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

12. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ 7 ਜੁਲਾਈ 1990 ਨੂੰ 10 ਜੁਲਾਈ 1990 ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਕੇ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਲਾਗੂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਸਤੀਫੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮ 1972 5 ਦੇ ਨਿਯਮ 26 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਃ

“ 26. ਅਸਤੀਫੇ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਜ਼ਬਤ

(1) ਕਿਸੇ ਸੇਵਾ ਜਾਂ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਪਿਛਲੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਨਿਯਮ 26 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਤੀਫੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਪਿਛਲੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਗਰ ਇਬਰਾਹਿਮ ਅਮੀਨ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਗਲਤ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਸਤੀਫੇ ਅਤੇ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਹਟਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਕਰ ਲਏ ਸਨ, ਉਸ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ। ਜੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਨੂੰ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਸਤੀਫੇ ਅਤੇ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 26 ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਵਿਅਰਥ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਈ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦਾ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ 'ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਸੇਵਾਮੁਕਤ' ਹੈ, ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

13. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਵੱਲ ਮੁੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਵੀਹ ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਤੱਥ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ 14 ਫਰਵਰੀ 1990 ਨੂੰ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। 25 ਮਈ 1990 ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਵੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਵੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ।

14. ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ 25 ਮਈ 1990 ਨੂੰ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਪਰ 7 ਜੁਲਾਈ 1990 ਨੂੰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਸਤੀਫੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਤੀਜੇ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ 25 ਮਈ 1990 ਅਤੇ 7 ਜੁਲਾਈ 1990 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ 1 ਦਸੰਬਰ 1992 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਅਸਤੀਫੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ 13 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

15. ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਿ ਕੀ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਵੀਹ ਸਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਵੀਹ ਸਾਲ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ, ਪਰ ਸੀ. ਸੀ. ਐੱਸ. ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 26 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਸੇਵਾ ਅਸਤੀਫੇ 'ਤੇ ਜ਼ਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਪੈਨਸ਼ਨਰੀ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

16. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ 26 ਮਈ 2017 ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕਲਪਨਾ ਕੇ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ

ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate